

Sygn. akt IV CZ 155/11

POSTANOWIENIE

Dnia 10 maja 2012 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Irena Gromska-Szuster (przewodniczący)

SSN Dariusz Dończyk (sprawozdawca)

SSN Zbigniew Kwaśniewski

w sprawie z powództwa J. O., K. O. i P. O.
przeciwko Ubezpieczeniowemu Funduszowi Gwarancyjnemu w W.
o odszkodowanie i rentę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 10 maja 2012 r.,
zażalenia strony pozwanej
na postanowienie Sądu Okręgowego
z dnia 7 października 2011 r.,

oddala zażalenie.

Uzasadnienie

Powodowie w związku ze śmiercią S. O. – odpowiednio męża i ojca powodów - i znacznym pogorszeniem ich sytuacji życiowej żądali zasądzenia od pozwanego Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego w W.: J. O. 45.000 zł tytułem odszkodowania i po 800 zł miesięcznie tytułem renty, natomiast K. i P. O. po 25.000 zł każde z nich tytułem odszkodowania i po 1.000 zł miesięcznie każde z nich tytułem renty. Sąd Rejonowy zasądził od pozwanego na rzecz powodów odszkodowania w wysokości: 25.000 zł na rzecz J. O. oraz po 10.000 zł na rzecz K. O. i P. O. W pozostałym zakresie powództwo zostało oddalone.

Wyrokiem z dnia 14 grudnia 2010 r., Sąd Okręgowy oddalił apelację powodów, w której żądali oni podwyższenia zasądzonych na ich rzecz kwot oraz nie obciążył ich kosztami postępowania apelacyjnego. Orzeczenie w zakresie kosztów postępowania odwoławczego zostało uchylone postanowieniem Sądu Najwyższego. Po ponownym rozpoznaniu sprawy, w tym zakresie, Sąd Okręgowy, postanowieniem z dnia 7 października 2011 r., nie obciążył powodów kosztami postępowania za instancję odwoławczą. Podstawę prawną rozstrzygnięcia stanowił art. 102 k.p.c., zastosowany ze względu na sytuację majątkową i osobistą powodów oraz specyfikę sprawy. Roszczenia dochodzone przez powodów miały za zadanie zrekompensować szkody majątkowe, jakich powodowie doznali w związku ze śmiercią męża i ojca. Roszczenia odszkodowawcze dochodzone w oparciu o art. 446 § 3 k.c. dotyczącą szeroko pojmowanych szkód majątkowych, często nieuchwytnych i trudnych do wyliczenia, szkód pieniężnie niewymiernych. Okoliczność wniesienia przez powodów apelacji, która została oddalona, nie może automatycznie pociągać za sobą sankcji polegającej na ponoszeniu kosztów za drugą instancję i wyeliminowaniu możliwości zastosowania art. 102 k.p.c. Sąd miał także na względzie trudną sytuację majątkową powodów, z których jedynie K. O. pracuje zawodowo za wynagrodzenie 2.900 zł brutto i pomaga finansowo matce i bratu. Źródłem utrzymania J. O. i P. O. jest renta w wysokości 150 zł miesięcznie. J. O. była ponadto do 6 czerwca 2010 r. zatrudniona jako stażysta za wynagrodzeniem 840 zł brutto, zaś P. O., jako student, otrzymuje stypendium socjalne w wysokości 625 zł. Gospodarstwo rolne, uprawiane przez S. O., po jego śmierci zostało wydzierżawione przez J. O., która postawiła sobie tylko 86 arów. W

związku z podjęciem studiów przez syna J. O. zaciągnęła kredyt w kwocie 4.000 zł i sprzedała jałówkę. Kredyt ten spłaca z dopłat unijnych, które wyniosły 1.000 zł rocznie.

Od powyższego postanowienia zażalenie wniósł pozwany, który zaskarżył je w całości, wnosząc o jego zmianę poprzez zasądzenie na rzecz pozwanego zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego w wysokości 2.400 zł od powódki J. O. oraz po 1.200 zł od powodów K. O. i P. O., zgodnie z wynikiem postępowania apelacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W art. 102 k.p.c. ustawodawca dopuścił możliwość odstąpienia od przewidzianej w art. 98 § 1 k.p.c. zasady orzekania o kosztach procesu zgodnie z jego wynikiem w wypadkach szczególnie uzasadnionych. Zastosowanie art. 102 k.p.c. powinno mieć miejsce wówczas, gdy za tym przemawiają zasady słuszności. Art. 102 k.p.c. nie określa żadnych okoliczności, czy przesłanek uzasadniających jego zastosowanie. Z tego względu każdorazowo do sądu orzekającego należy ocena, czy zachodzą przesłanki uzasadniające zastosowanie tego przepisu. Za jego zastosowaniem mogą przemawiać zarówno okoliczności leżące poza obszarem postępowania cywilnego, np. odnoszące się do sytuacji osobistej bądź majątkowej strony, jak również ściśle związane z tym postępowaniem, jak rodzaj dochodzonego roszczenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 1 grudnia 2011 r., I CZ 26/11, Lex nr 1101325). Ocena podstaw do zastosowania art. 102 k.p.c. jest suwerennym uprawnieniem sądu orzekającego, z tej przyczyny ingerencja w to uprawnienie sądu wyższej instancji może mieć wyjątkowo (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 maja 2010 r., II PK 359/09, Lex nr 603828 oraz postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 1 czerwca 2011 r., II CZ 24/11, Lex nr 846568, z dnia 30 września 2011 r., III PZ 6/11, Lex nr 1101330, z dnia 19 października 2011 r., II CZ 68/11, Lex nr 1044004). Taka sytuacja nie zachodzi w odniesieniu do postanowienia zaskarżonego zażaleniem. Wskazane przez Sąd Okręgowy okoliczności wskazywały na wyjątkowo trudną sytuację majątkową oraz osobistą powodów spowodowaną śmiercią S. O., co jest jedną z okoliczności, która może uzasadniać zastosowanie art. 102 k.p.c. Również rodzaj dochodzonych

przez powodów roszczeń, wynikających z art. 446 § 3 k.c., trudnych do prostego, „schematycznego” obliczenia, mógł uzasadniać zastosowanie zasady słuszności do rozliczenia kosztów postępowania apelacyjnego. O wyłączeniu zastosowania art. 102 k.p.c. nie przesądza samodzielnie okoliczność, że apelacja powodów złożona od niekorzystnego dla nich rozstrzygnięcia Sądu pierwszej instancji została oddalona jako bezzasadna.

Z tych względów zażalenie podlegało oddaleniu na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c.